

Tam Gaz Özelleşiyoruz

Burçe BUDANUR

1986 yılında başlayan serüvenimiz yaklaşık 20 yıldır aralıksız sürüyor. Ancak özelleştirme tarihimizde bu sene zirve yaptık.

2005 senesi, Özal hükümetiyle ivme kazanan liberalleşme sürecinde bir dönüm noktası olacağını sinyallerini son çeyreğe girerken daha da güçlendirdi.

Evet, sonunda serbest piyasacıların özlemlerini beklediği gelişmeler oluyor.

Tabii bunda en büyük pay siyasi istikrarla birlikte makroekonomik istikrarın da sağlanmış olması.

Yatırım için güvenli ortamın sağlanmasıyla beraber hem yerli hem de yabancı yatırımcılar ellerini rahatça cebine atmaya başladı. Böylelikle senelerdir tutturulamayan hedefler yerine bu sene hedefini aşan bir özelleştirme geliri ulaştık.

1986'dan bu seneye dek elde edilen özelleştirme gelirlerini bir senede neredeyse ikiye katlayacağız!

Tablo 1. 1986 – 2004 Özelleştirme Gelirleri

Özelleştirme Yöntemi	Yıllar	1986-2003	2004	Toplam
		(\$)	(\$)	(\$)
Blok Satış		3.524.189.478	399.762.000	3.923.951.478
Tesis/Varlık Satışı		863.232.551	606.748.522	1.469.981.073
Halka Arz		2.668.740.708	191.279.167	2.860.019.875
İMKB'de Satış		800.819.126	0	800.819.126
Yarım Kalmış Tesis Satışı		4.368.792	0	4.368.792
Bedelli Devirler		308.478.473	69.358.355	377.836.828
TOPLAM		8.169.829.128	1.267.148.044	9.436.977.172

Kaynak: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

1986 yılından 2004 sonuna kadar sadece 9,5 milyar dolarlık özelleştirme yapıldı. 2005 senesinde ise göstergeler çok farklı.

IMF'e verilen Niyet Mektubu'na göre 2005'te hükümetin özelleştirme hedefi 1,5 milyar dolardı. Son çeyreğe girdiğimiz şu günlerde satışı ve devri tamamlanan kuruluşlardan elde ettiğimiz özelleştirme geliri 1 milyar 348 milyon dolar.

Tablo 2. Satış Devir İşlemi Tamamlanan Projeler

Özelleştirme Yöntemi	Satış/Devir Bedeli \$
Blok Satış	458.250.000,00 YTL
Tesis ve Varlık Satış veya Devir Toplamı	135.250.441,00 YTL
PETKİM	273.719.827,00 YTL
IMKB'de Satış İşlemleri:	
TÜPRAŞ	453.977.633,00 YTL
Bedelli Devir İşlemleri	26.917.520,00 YTL
GENEL TOPLAM	1.348.115.197,00 YTL

Kaynak: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

Ancak daha ihalesi tamamlanmış ama devri henüz gerçekleştirilmemiş büyük ihaleler var.

Bunlar arasında Türk Telekom, Tüpraş ve Erdemir gibi özelleştirme geliri oldukça yüksek ihaleler de bulunmaktadır.

Tablo 3. İhalesi Tamamlanmış Onay ve Sözleşmesi İmza Aşamasındaki Projeler

Kuruluş – Tesis	İhale Tarihi	Satış Bedeli \$
TEKEL-3 Taşınmaz	05.01.2005	564.087
ARAÇ MUAYENE İSTASYONLARI I. Bölge	20.12.2005	300.250.000
ARAÇ MUAYENE İSTASYONLARI II. Bölge	20.12.2005	313.250.000
SÜMER HOLD.-5 Taşınmaz ile Makina Techizat	28.07.2005	173.425
SÜMER HOLD.-1 Taşınmaz	11.08.2005	17.139
Adapazarı Şeker Fabrikası A.Ş.	02.08.2005	45.750.000
(TEKEL) Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş.'ne ait Bilkent / ANKARA taşınmazları (İkiz Kuleler)	18.05.2005	100.000.000
TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş. (Türk Telekom)	01.07.2005	6.550.000.000
Emekli Sandığı İstanbul Hilton Oteli	11.08.2005	255.500.000
(TCDD)'ne ait Mersin Limanı	12.08.2005	755.000.000
TEKEL-Teka Puro	23.08.2005	1.325.000
(TCDD)'ne ait İskenderun Limanı	09.09.2005	80.000.000
(TÜPRAŞ) Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	12.09.2005	4.140.000.000
(ERDEMİR) Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş	05.10.2005	2.770.000.000
TOPLAM		13.311.529.651

Kaynak: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

3 milyar doları bulan Atatürk Havalimanı Terminal İşletmesinin de 15 yılına kiraya verilmesiyle bu yıl yapılan özelleştirmelerin tutarı 17 milyar dolara dayandı.

Bu rakamın 20 milyara ulaşması bekleniyor.

Özelleştirmeler “verimli – etkili – hızlı”
kamu yönetimi için şart.

Ancak hala özelleştirmelerin gelişimini etkileyen olumsuzluklar tam olarak çözülebilmiş değil.

Özelleştirme uygulamalarında başarıyı artırmak için;

- ✓ Özelleştirme sözleşmelerinde taraf olan devlet kurumlarının güvenilirliği sağlanmalıdır,
- ✓ Özelleştirme ihalelerine katılacak kuruluşların daha ciddi denetimlerden geçmesi ve belirlenecek ekonomik kriterleri yerine getirmiş olmaları sağlanmalı,
- ✓ Yargı sistemindeki devletçi yaklaşım düzeltilmeli, böylece mahkeme salonlarına taşınan özelleştirme uygulamalarında yatırımcıların zarar etmesinin önüne geçilmeli,
- ✓ Devlet bürokrasisi, siyasi iktidar, işçi sendikaları ve özel sektör temsilcileri arasındaki diyalog geliştirilmeli, böylelikle işçi sendikalarının özelleştirmeler neticesinde işçi çıkartmalarının yaşanacağı ve ortalama ücretlerin düşeceği yönündeki endişeleri azaltılmalıdır.

Sonuç olarak; hükümetin kararlı adımları sayesinde 2005 yılında özelleştirmede rekor üzerine rekor kırdık.

2005 yılı Türk özelleştirme tarihi için önemli bir dönüm noktası.

Türkiye’de devletin ekonomik ve siyasal hayattaki rolü hızlı bir değişime uğruyor.

Devletin en temel görevi toplumun refahı ve güveni ise, toplumun refah ve güven içerisinde yaşaması için de özelleştirme bir önkoşuldur.

Çünkü ancak sağlıklı özelleştirmeler sonucunda sermaye tabana yayılır ve toplumun refah düzeyi artar.

Neticede; özelleştirmeler konusunda tavır korunur ve yukarıda bahsedilen olumsuzlukların da üstesinden gelinirse ülkemiz serbest piyasa sistemini sindirecek ve bundan hepimiz kâr edeceğiz.